

МОДЕЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Мельничук Лілія

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імена академіка Степана Дем'янчука»*

Кравець Ігор

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імена академіка Степана Дем'янчука»*

Кравець Руслан

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імена академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Військові дії, які розпочалися на території України 24 лютого 2022 р., негативно позначилися на психоемоційному здоров'ї українців незалежно від їх віку. Особливо постраждали діти, в яких появився страх, тривога, психоемоційні розлади. Окрім того, велика кількість дітей залишила рідні міста (села) і переїхала разом зі своїми родичами у більш безпечні регіони України. Запровадження військового стану зумовило потребу в інтенсивному впровадженні здоров'язберігаючих технологій в закладах загальної середньої освіти, які би сприяли нормалізації психоемоційного стану молодших школярів.

Упровадженню методики використання здоров'язберігаючих технологій на уроках природничої освітньої галузі в початковій школі передують моделювання означеного процесу, яке передбачає уміння нестандартно організувати навчання (пізнавальну діяльність) з будь-якого навчального предмету. Педагогічну модель ми трактуємо як послідовну систему елементів, до складу яких входять цілі, зміст, процес проектування

педагогічних технологій, методи, форми та засоби організації освітнього процесу [5].

Метою окреслених тез є теоретичне обґрунтування моделі використання здоров'язберігаючих технологій на уроках природничої освітньої галузі в початковій школі.

Модель використання здоров'язберігаючих технологій на уроках природничої освітньої галузі в початковій школі структурно уміщує цільовий, теоретичний, змістовно-операційний та діагностико-результативний блоки.

Цільовий блок складається з мети за завдань. Метою, окресленою в моделі, є формування здоров'язберігаючої компетентності молодших школярів на уроках природничої освітньої галузі. Відповідно до мети завданнями визначено наступні: забезпечення можливості збереження здоров'я на період навчання у школі; зниження рівня захворюваності учнів; збереження працездатності під час уроків природничої освітньої галузі; формування в молодших школярів знань, умінь та навичок здорового способу життя на уроках природознавства.

У свою чергу теоретичний блок складається з дидактичних принципів (пріоритетності, безперервності, природовідповідності, створення ситуації успіху, відповідальності), функцій (формульованої, рефлексивної, інформативно-комунікативної, діагностичної, адаптивної та інтеграційної).

Здоров'язберігаючі технології являють собою сукупність заходів, що містять взаємодію та взаємозв'язок усіх факторів освітнього середовища, які спрямовані на збереження, зміцнення та охорону здоров'я молодшого школяра на всіх етапах навчання. Вони включають шість таких компонентів (аксіологічний, гносеологічний, здоров'язберігаючий, емоційно-вольовий, екологічний, фізкультурно-оздоровчий) [3].

Змістово-операційний блок складається з методів (кейс-стаді; робота в парах, трійках, робота в малих групах, фронтальні інтерактивні методи (мозковий штурм, мікрофон, незакінчені речення та ін.); форм (уроки природничої освітньої галузі), засобів (валеологічні паузи, релаксаційні паузи, фізкультпаузи, ігри-медитації, хвилинки-веселинки, зорова і дихальна гімнастика та ін.), дидактичних вимог (оптимізація навчального матеріалу; техніка безпеки, психологічний мікроклімат, освітлення, тепловий режим, зручні меблі та ін.).

Серед найбільш ефективних методів формування здоров'язберігаючої компетенції на уроках природничої освітньої галузі можна виділити: застосування кейс-завдань, заснованих на аналізі життєвого досвіду, спрямованих на підвищення інтересу у молодших школярів до здорового способу життя та формування ключових умінь у галузі здоров'язбереження; використання практико-орієнтованих завдань, які націлені на вироблення умінь щодо зміцнення, збереження та охорони свого здоров'я [5].

Формування здоров'язберігаючої компетенції – це структурований послідовний процес, реалізація якого вимагає застосування ряду особливих педагогічних умов

Педагогічні умови – це сукупність заходів педагогічної взаємодії, і навіть можливостей, спрямованих на розвиток і перетворення як конкретних показників навчання та виховання, а також на особистісний розвиток суб'єктів педагогічної системи [1].

Спираючись на дане визначення, ми можемо виявити низку педагогічних умов для формування здоров'язберігаючої компетенції молодших школярів на уроках природничої освітньої галузі. Серед них можемо виділити: облік вікових та індивідуальних особливостей розвитку молодших школярів (педагогу потрібно враховувати провідний вид діяльності, особливості розвитку психічних процесів та фізіологічні дані учнів); використання нетрадиційних форм проведення уроків (можна використовувати уроки-свята, уроки-подорожі, уроки-дослідження, де учні будуть самі досліджувати та відкривають нові знання); використання на уроці навчальних, розвиваючих, творчих, рольових ігор, ігрових вправ; використання наочного матеріалу (це можуть бути: плакати схеми, таблиці, моделі, муляжі, це допомагає школярам уявити об'єкт, що наочно вивчається, засвоїти його будову і властивості); перегляд, навчальних відеосюжетів та відеофільмів, зміст яких повинен включати корисну та важливу інформацію про здоров'я людини, які заходи потрібно вживати, щоб її зберегти, що може зашкодити здоров'ю людини тощо).

Діагностико-результативний блок складається з критеріїв (когнітивно-аналітичний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-практичний), їх показників та рівнів сформованості здоров'язберігаючої компетентності молодших школярів (високого, середнього та низького).

Результатом, передбаченим у моделі, нами визначено підвищення високого та середнього рівнів сформованості здоров'язберігаючої компетентності молодших школярів завдяки апробації методики використання здоров'язберігаючих технологій на уроках природничої освітньої галузі в початковій школі.

Цілісне, послідовне упровадження описаної моделі дасть змогу на новому, якісно високому рівні здійснювати освітній процес у початковій школі в контексті використання здоров'язберігаючих технологій на уроках природничої освітньої галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікова та педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2001. 416 с.
2. Дивак В. В. Створення здоров'язберігального середовища для учасників

навчально-виховного процесу. *Основи здоров'я та фізична культура*. 2020. №9. С.14-15.

3. Дудко С. Г. Здоров'язберігаючі технології в освітньому середовищі початкових класів. *Постметодика*. 2021. № 5. С. 45-47.

4. Лозинський В. Техніки збереження здоров'я. Київ : Главник, 2018. 160 с.

5. Моделювання освітнього простору в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичні рекомендації / Укл. Т. В. Деміракі, за заг. ред. В. В. Стойкової. Миколаїв : ОППО, 2018. 36 с.